

Силабус курсу:

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	Магістр
<i>Спеціальність:</i>	
<i>Рік підготовки:</i>	1
<i>Семестр викладання:</i>	осінній
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	5.0
<i>Мова(-и) викладання:</i>	українська
<i>Вид семестрового контролю</i>	залік

Автор курсу та лектор:

к.е.н., доц., Бучнев Максим Михайлович

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри публічного управління, менеджменту та маркетингу

посада

buchnev@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-066-308-59-05

телефон

**Viber за номером
телефону**

месенджер

За розкладом

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Метою лекційних та практичних занять за дисципліною:

Мета проведення лекцій: ознайомлення з теоретичними і практичними методами наукової дисципліни «Управління конкурентоспроможністю», системне викладення методів оцінки конкурентоспроможності товарів вітчизняного та зарубіжного досвіду у цій галузі знань.

Мета проведення практичних занять: набуття практичних навичок у застосуванні методів управління якістю, використанні сучасних управлінських технологій для поліпшення якості, розрахунок показників рівня конкурентоспроможності товару.

Метою самостійної роботи за дисципліною набуття студентами навичок самостійної роботи з навчальною та науковою літературою, додаткове вивчення деяких тем, повторення і підготовка до занять і доповідей; переорієнтація із лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану, особистісно-орієнтовану форму та на організацію самоосвіти студента; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці; формування навичок із зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків, знань та пояснень щодо прийняття необхідних управлінських рішень.

Результати навчання:

Знання: сутність основних теоретичних положень сучасної концепції менеджменту якості; призначення та механізм застосування класичних і сучасних методів та інструментів управління конкурентоспроможністю в поточній діяльності підприємств; послідовність етапів створення на підприємстві системи менеджменту якості, базуючись на процесному підході та забезпечення її ефективного функціонування на основі концепції постійного поліпшення; порядок застосування міжнародних стандартів в процесі створення та сертифікації системи менеджменту на підприємстві та проведення внутрішнього й зовнішнього аудиту системи управління якістю;

Вміння: інтегрувати стратегію управління конкурентоспроможністю в загальну систему стратегічного управління підприємства; здійснювати економічні розрахунки щодо обґрунтування організаційно-технічних рішень, спрямованих на підвищення якості та продуктивності; застосувати статистичні методи управління якістю в операційній діяльності у процесі забезпечення якості виконання технологічних операцій; здійснювати аналіз стану підприємства у конкурентному середовищі; проводити діагностику та ревізію поточної конкурентної стратегії; здійснювати аналіз конкурентних переваг підприємства та визначати ті, що мають бути досягнуті в майбутньому для поліпшення його конкурентоспроможності; виконувати розрахунки, пов'язані з оцінкою ступеня інтенсивності конкуренції; основні конкурентні переваги та способи їхнього досягнення конкретним підприємством залежно від ситуації, що складається; базові різновиди конкурентних стратегій, основні типи ринків та відповідні їм ефективні стратегії конкуренції.

Передумови до початку вивчення:

Базові знання у сфері менеджменту організацій, навички у сфері інформаційних систем і технології в управлінні та плануванні комерційної діяльності.

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни формування у студентів системи знань з теорії та методології управління конкурентоспроможністю, принципів побудови та функціонування систем управління якістю для різних видів товарів (продукції, послуг), вивчення нормативно-законодавчих, організаційних та економічних питань з управління конкурентоспроможністю товарів (послуг).

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК 2. Здатність до спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

ЗК 3 Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ЗК 8*. Здатність удосконалювати й розвивати професійні, інтелектуальний і культурний рівні.

СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів;

СК2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани; СК3. Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту;

СК4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації;

СК5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління;

СК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію;

СК10. Здатність до управління організацією та її розвитком;

СК11*. Здатність формувати альтернативні стратегічні напрями розвитку організаційних систем;

СК12*. Здатність забезпечувати надання необхідної організаційно-методичної та консультативної допомоги господарським одиницям різних форм власності у регіоні;

СК13*. Здатність оцінювати конкурентоспроможність підприємств, виявляти фактори її формування, визначати конкурентні переваги організації.

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

РН1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.

РН2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення.

РН3. Проектувати ефективні системи управління організаціями.

РН5. Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах.

РН6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність.

РН7. Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті.

РН8. Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією.

РН9. Демонструвати навички спілкування в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами.

РН10. Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач.

РН11. Мати навички забезпечення особистого професійного розвитку та планування власного часу.

PH12. Мати навички делегування повноважень та керівництва організацією (підрозділом).

PH13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).

PH14*. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

PH15*. Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1	Теоретичні основи конкурентоспроможності підприємства	денна 4/0/2 заочна 1/0/1	Підприємство як основний суб'єкт конкуренції. Конкуренція: поняття, види та функції. Наукові підходи управління конкурентоспроможністю. Прийоми цінової та нецінової конкуренції. Рівні ведення конкурентної боротьби. Зв'язок конкуренції і монополії. Основні форми міжнародної конкуренції, її роль і місце в економічному розвитку держави. Ринок як сукупність конкуруючих компаній.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
2	Теоретичні та практичні аспекти формування стратегії конкурентоспроможності підприємства	денна 4/0/2 заочна 1/0/1	Ринок та ринкова ніша. Фундаментальна і реалізована ринкові ніші підприємства. Стратегія як інструмент управління конкурентоспроможністю підприємства. Типологія стратегій конкурентоспроможності підприємства. Принципи формування стратегії конкурентоспроможності підприємства. Поняття конкурентної стратегії підприємства. Прогнозування, планування, економічне обґрунтування, раціоналізація структур і процесів, управління якістю, ресурсозбереженням та персоналом.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
3	Сутність конкурентоспроможності товарів і послуг на ринку	денна 4/0/2 заочна 1/0/1	Конкуренція як процес і як ринкова ситуація. Управління конкурентоспроможністю товару. Зміст та основні фактори управління конкурентоспроможністю товарів та послуг. Оцінка конкурентоспроможності товару. Конкурентні ринки та їх структура. Оптимізація співвідношення ціни, якості та обслуговування як основна мета управління конкурентоспроможністю товару. Основні підходи до управління конкурентоспроможністю товару (послуг).	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
4	Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства	денна 4/0/2 заочна 1/0/1	Інтернаціоналізація бізнесу підприємства: причини й мотиви. Сутність, цілі та завдання управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства. Методологічна основа управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства. Концептуальна модель процесу управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства. Державне регулювання міжнародної конкурентоспроможності підприємства: методи й інструментарій.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
5	Методи оцінки конкурентоспроможності товару	денна 4/0/2 заочна 0/0/0	Світова організація торгівлі як інструмент регулювання міжнародної торгівлі. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції. Якість товару – основний важіль забезпечення його конкурентоспроможності. Основні підходи до управління конкурентоспроможністю товару. Визначення конкурентоспроможності товару. Визначення міжнародної конкуренції товару. Цілі функціонування економічних суб'єктів. Поняття конкурента з позицій визначення поняття конкурентної боротьби. Структура життєвого циклу первинного суб'єкту господарювання. Чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємства. Аспекти забезпечення конкурентоспроможності підприємства: виробничий, маркетинговий, фінансовий, інноваційний, організаційно – культурний, кадровий, управлінський.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
6	Розробка та забезпечення реалізації програм підвищення	денна 4/0/2 заочна	Структурне походження технологічної конкурентоспроможності. Концепція розробки та забезпечення реалізації програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Етапи розробки програми підвищення	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи.

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	конкурентоспроможності	0/0/0	конкурентоспроможності. Програми підвищення конкурентоспроможності галузі та країни. Об'єкт державного регулювання (певна сфера економічної діяльності, економічний процес) конкуренції. Конкурентна політика держави та напрямки її регулювання. Методи захисту конкуренції. Антимонопольне регулювання: сутність та методи. Аналіз конкурентного середовища в Україні та його регулювання.	Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
7	Забезпечення конкурентоспроможності сучасного підприємства. Методи вимірювання та прогнозування ємності ринку	денна 4/0/2 заочна 0/0/0	Структурна політика держави та її роль у регулюванні міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Оцінка ступеня конкурентоспроможності національної економіки. Інноваційна конкурентоспроможність країн. Основні правила конкурентоспроможності. Міжнародні організації в процесі визначення конкурентоспроможності економік різних країн. Порядок збору даних про конкурентів. Методи вимірювання ємності ринку.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

Рекомендована література

Основна література:

1. Азоев Г.Л. Конкурентные преимущества фирмы / Г.Л. Азоев, А.П. Челенков. — М. : Инфра-М, 2000. — 256 с.
2. Акофф Р.Л. Планирование будущего корпорации. - М.: Прогресс, 1995. - 327с.
3. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф. — СПб. : Питер Ком, 1999. — 416 с.
4. Беленов О.Н. Конкурентные преимущества и конкурентоспособность промышленных предприятий: подходы, анализ, оценка: [монографія] / О.Н. Беленов. — Воронеж : ВГУ, 2004. — 80 с.
5. Бучнев М.М., Анучкіна Т.В. «Управління знаннями» - як невід’ємна складова покращення якості підготовки персоналу організації // // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – №23. – С. 28-32. DOI: <https://doi.org/10.20998/%x>
6. БучневМ.М. Менеджмент у ХХІ сторіччі: методологія і практика: Монографія/ М.М. Бучнев., А.А.Биков., Н.А.Хаустович та ін.- Типографія ФОП Болотін А.В, м. Полтава, 2015.- 331с.
15. Василенко В.А., Ткаченко Т.І. Стратегічне управління. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2004. – 400 с.
7. Бучнев М. М. Розвиток власності та його вплив на підвищення ефективності аграрних підприємств в період інституційних трансформацій: монограф. / М. М. Бучнев. – Одеса : КУПРІЄНКО СВ, 2020. – 275 с. : іл., табл. DOI: 10.30888/978-617-7414-95-6.0
8. Buchniev M. Implementation of transport and logistics strategy as a necessary component of solving urgent problems of regional development in the conditions of post-conflict transformation / Buchniev M., Ivchenko Ye., Derzhak N. // Security of the XXI century : national and geopolitical aspects. Issue 3 : [collective monograph] / in edition I.
5. Воронкова А.Э. Стратегическое управление конкурентоспособным потенциалом предприятия: диагностика и организация. – Луганск: из-во ВЛУ, 2000. – 315 с.
6. Воронкова А. Э. Стратегическое управление конкурентоспособным потенциалом предприятия: диагностика и организация: [монографія] / А.Э. Воронкова. — Луганск : ВЛУ ім. В.Даля, 2004. — 320 с.
7. Гринько Т.В. Механізм формування конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на міжнародних ринках: [монографія] / Т.В. Гринько. — Кривий Ріг : Видавничий дім, 2005. — 324 с.
8. Иванов Ю.Б. Конкурентоспособность предприятия: оценка, диагностика, стратегия: [монографія] / Ю.Б. Иванов. — Х. : ХНЭУ, 2004. — 256 с.
9. Карлоф Б. Деловая стратегия: Концепция, содержание, символы: Пер. с англ. - М.: Экономика, 1992. - 239 с.

Додаткова література

10. Портер М.Е. Конкурентное преимущество: Как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость / М.Е. Портер — М. : «Альпина Бизнес Букс», 2005. — 715 с.
11. Портер М.Е. Конкуренция: [учеб. пособ.] / М.Е. Портер. — М. : Издательский дом «Вильямс», 2000. — 495 с.
12. Портер М. Международная конкуренция: Пер. с англ./Под. ред. и с предисловием В.Д. Щетинина.-М.: Междунар. Отношения,1993.
13. Портер М. Стратегия конкуренции: Пер. с англ. /Под ред. и с пред. В. Д. Щетинина. - М.: Международные отношения, 1995. - 160 с.
14. Томпсон А.А., А. Дж. Стрикленд. Стратегический менеджмент.-М.: Банки и биржи. Издво —Юнити,1998.

15. Прахалад К.К. Майбутнє конкуренції. Творення унікальної цінності спільно з клієнтами / К.К. Прахалад, В. Рамасвами; пер. з англ. М. Ставицького. — К. : «Агенція «Стандарт», 2005. — 258 с.

Інформаційні ресурси.

1. Система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля - <http://moodle2.snu.edu.ua/>
2. Ліга Бізнес-Інформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.liga.net.
3. Нормативні акти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nau.kiev.ua.
4. Міністерство економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу – www.me.gov.ua
5. Міністерство фінансів [Електронний ресурс]. – Режим доступу – www.minfin.gov.ua
6. Міністерство промислової політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу – www.industry.gov.ua
7. Державний комітет статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу – www.ukrstat.gov.ua
8. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу – www.nbuv.gov.ua
9. Державна науково-технічна бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу – www.gntb.n-t.org

Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації до виконання контрольної роботи та оформлення її результатів за дисципліною «Управління конкурентоспроможністю» для студентів заочної форми навчання спеціальності 073 "Менеджмент"/ Укл. Бучнів М.М. – Сєверодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2022. – 30 с
2. Конспект лекцій.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Присутність на заняттях та засвоєння лекційного матеріалу за темами	30	20
Виконання і захист практичних завдань	20	20
Виконання і захист індивідуального завдання	20	20
Залік (тест)	30	40
Разом	100	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

<i>Плагіат та академічна доброчесність:</i>	<p>Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. До основних вимог за курсом віднесено - посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаково для всіх здобувачів засобами:– за допомогою програмного забезпечення Unichack і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net.</p>
<i>Завдання і заняття:</i>	<p>Вимоги до студента:</p> <ul style="list-style-type: none">- не запізнюватись на заняття;- не пропускати заняття та у випадку хвороби підтверджувати довідкою з медичного закладу;- активно приймати участь у навчальному процесі;- бути пунктуальним та обов'язковим;- своєчасно та якісно виконувати завдання визначені викладачем
<i>Поведінка в аудиторії:</i>	<p>Вимоги до студента:</p> <ul style="list-style-type: none">- Бути присутнім в аудиторії згідно розкладу та часу проведення занять- залишати аудиторію з дозволу викладача;- не заважати викладачу проводити заняття.- бути підготовленим відповідно до тем курсу;- виконувати вимоги та своєчасно проходити контрольні заходи.